

Lukas 2: 1-20: Kerstpreek: de laatsten zullen de eersten zijn!

Broeders, zusters, lieve mensen,

Ik heb boven mijn preek van vandaag gezet: *de laatsten zullen de eersten zijn!* Dat zijn woorden die Jezus later toen Hij volwassen was, ook zelf heeft uitgesproken. Hij laat daarmee zien dat het bij God anders toegaat dan bij ons mensen. Wij mensen, wij staren ons vaak blind op de buitenkant. Op tv zien we de BN-ers, de bekende Nederlanders, zich uitsloven om op te vallen, en we kijken nog tegen ze op ook. Die BN-ers zijn in feite met maar één ding druk, namelijk zichzelf verkopen: kijk mij eens!

Maar vandaag is het Kerst en we vieren de geboorte van iemand die er een heel andere stijl op na hield. Hij kwam niet om Zichzelf te verkopen en Zichzelf op de kaart te zetten, Hij kwam om te dienen en uiteindelijk Zichzelf op te offeren. En juist omdat Hij die onderste weg ging is Hij de grootste mens die ooit geleefd heeft en wordt Zijn geboortedag ruim tweeduizend jaar later nog altijd wereldwijd gevierd. Hij is de eerste, maar kwam als een laatste! Tijdens Jezus' aardse leven is die houding al maar door een patroon geweest. En de mensen om Jezus heen konden daar maar niet aan wennen. Jezus ging om met de gewone man. De geestelijke leiders noemden Hem een vriend van zondaars en tollenaars. Jezus was bevriend met de buitenbeentjes in de maatschappij, maar was kritisch naar de mensen die in de schijnwerpers staan. De mensen die hoog opgeven van eigen vroomheid. Deze zelf ingenomen opscheppers hebben hun loon al, zei Hij dan scherp, maar juist de mensen die niks in te brengen hebben, de mensen met de lege handen, de losers, de verliezers, zij behoorden tot Zijn vrienden.

Dat is de stijl van Jezus. En daarmee laat Jezus zien dat dit ook de stijl van God is. Want Jezus is God. God in mensengedaante. Hij zei het zelf: wie Mij gezien heeft, heeft de Vader gezien. Ik en de Vader zijn één!

Ook geen wonder dan ook dat Jezus' geboorte niet in een paleis plaatsvond, maar in een beestenverblijf. En kijk nou eens wie Zijn ouders waren. Z'n moeder, wij noemen haar meestal Maria, maar waarschijnlijk heette ze gewoon Mirjam, dat is de Hebreeuwse vertaling van Maria, was een boerenmeisje uit een onbetekenend klein dorpje, Nazareth. Nazareth, een gat van niks. Toen Filippus de apostel ontdekt had dat Jezus degene was waar het Oude Testament over profeteerde probeerde hij zijn vriend Nathanaël daarvan te overtuigen. Maar toen Nathanaël hoorde dat Jezus uit Nazareth kwam kon hij zich niet voorstellen dat er uit Nazareth iets goeds zou kunnen komen. Nazareth, dat zijn de

'boertjes van buiten', daar vertel je moppen over, maar daar komt toch geen koning vandaan.

Daar heb je het weer....de laatsten zijn de eersten. Maria woonde daar dus. Ze was hooguit een jaar of vijftien, zestien. En ze had ook een vriend, Jozef. Doodgewone kerel. Hij werkte in de plaatselijke timmerwerkplaats. Ze waren verloofd. Twee doodgewone mensen uit een doodgewoon dorp, uitgekozen om de vader en moeder van de allerhoogste Koning te zijn. Een Koning die incognito kwam.

O ja, dat mag ook nog wel even gezegd. Maria was ongehuwd zwanger. Geen BOM-moeder trouwens, Bewust-Ongehuwde-Moeder, zij had er niet voor gekozen. En in het kleine dorpje waar ze woonde, hadden de mensen daar best wel een mening over. Je wordt namelijk niet zwanger van de wind....En laat dat nu precies zijn wat Maria bij hoog en laag volhield. Ze was met niemand naar bed geweest, maar wel zwanger. Ach en Jozef, die goeierd, liet haar niet in de steek, maar bleef haar trouw. Deze mensen, uit een gewoon dorpje, waar ze ook nog eens onderwerp van roddel waren, deze mensen mogen de opvoeders worden van de hoogste Koning. Hoe verzin je het?

Maar ook verder op in het kerstverhaal zien we dat God de laatsten de eersten laat zijn. Jozef en Maria krijgen een oproep van de Romeinse belastingdienst. Iedere inwoner van het land moet ingeschreven worden in de plaats waar z'n voorouders vandaan komen. Voor Jozef betekent dat dus dat hij naar Bethlehem moet, het stadje waar zijn verre voorouder David vandaan komt. Hij moet op reis gaan vanuit het lager gelegen Nazareth naar het hoger gelegen Bethlehem. Een voettocht van maar liefst 140 kilometer, dwars door het gebied ook nog van de vijandige Samaritanen. Hij neemt Maria mee. Niet dat dit persé nodig was, maar mogelijk wilde hij niet de indruk wekken dat hij z'n zwangere bruid in de steek zou laten. Die schande wil hij haar besparen. Maria gaat mee. De meeste tekeningen die we van deze reis kennen tonen ons een wandelende Jozef en een hoogzwangere Maria op een ezel. Ik hoop voor Maria dat dit ook de werkelijkheid was, want uit de tekst blijkt nergens dat ze haar tocht op een ezeltje heeft mogen maken. Maar wees eerlijk, zelfs 140 kilometer op de rug van een ezel, met pijn in je bekken en in je rug is al een hele tour. Toen Jozef en Maria na enkele dagen in Bethlehem aankwamen bleek dat de bevalling binnenkort zou plaatsvinden. Wat er daarna precies is gebeurd is niet helemaal duidelijk. De traditionele uitleg is dat Jozef en Maria een plek in een stal aangeboden kregen.

Sommigen zijn van mening dat dit de stal is waar de schapen verbleven van de herders die

in de velden van Efratha zich ophielden, anderen geloven dat de stal toebehoort aan een van de herbergiers, of gewoon bij een van de inwoners van de stad. Het staat er niet en we weten het dus ook niet precies. Vooral ook omdat de scheiding tussen een woonhuis en een dierenverblijf nooit helemaal duidelijk was. Meestal stond het vee ergens in een hoekje van het huis. Zo ging dat nog niet zo lang geleden ook in ons land. Arme plattelanders hadden vaak op de deel van het huis een paar dieren staan. Hoe dan ook, er is een provisorisch een bedje in elkaar geflanst van een voerbak en daar kwam de pasgeboren Jezus in te liggen. De Koning werd geboren en er kraaide geen haan naar. Hoe anders als er een aardse koning geboren werd. Dan trokken de herauten, de boodschappers, van de koning het land in om overal het nieuws te vertellen, maar nu niets van dat alles.....of toch.

Het verhaal verplaatst zich naar net buiten Bethlehem. Daar waar de herders met hun kudden zijn. Die herders waren ruwe lui, ruig volk. Ik denk dat ze spontaan de slappe lach zouden krijgen als ze ons 'de herdertjes lagen bij nachte...' hoorden zingen. Hoezo herdertjes.....dit waren geharde kerels, die niet bang waren om een wolf te lijf te gaan die de kudde aanvalt. Het waren bovendien mensen waar men in die tijd geen hoge pet van op had. Het schijnt dat herders niet eens mochten getuigen in een rechtszaak. Dat is wel opmerkelijk. In de Oudtestamentische tijd was een herder een eerbaar beroep. Abraham was een herdersvorst, Izaäk en Jakob ook. David heeft ook als jongen op de schapen gepast. Daar bij de kudden schreef hij misschien wel de bekendste Psalm ooit, De HERE is mijn Herder! Zelfs God werd een Herder genoemd. En later heeft Jezus zichzelf ook de goede Herder genoemd! Maar over het algemeen wordt aangenomen dat deze herders niet hoog in aanzien stonden bij het volk. Herders.....dat is uitschot. En daar zien we dan ook meteen het thema van de preek naar voren komen. De laatsten zullen de eersten zijn! Want deze ruwe, onbetrouwbare bonken, die niet getuigen mogen in de rechtszaak, worden de eerste getuigen van de grootste gebeurtenis ooit! God is mens geworden! Hij kwam bij ons heel gewoon, de Zoon van God als mensenzoon!

Het Evangelie vertelt dat de herders de wacht hielden bij de schapen. Midden in de nacht zullen de meesten van hen wel geslapen hebben en een enkeling hield de wacht. Plotseling was daar een geweldig licht. En dan staat er dat deze ruwe bonken 'vreesden met grote vreze...'. Die gebeurtenissen daar in de velden van Efratha waren geweldig indrukwekkend. Wij praten in onze tijd veel te zoetsappig over engelen. We hebben het over engeltjes op onze schouder en zo. En sommige afbeeldingen op schilderijen laten van die mollige baby's zien met vleugeltjes. In de Bijbelse tijd hadden de mensen een beter

beeld van deze geestelijke werkelijkheid. Men wist, als God met macht verschijnt, dan kan geen mens bestaan. We lezen op verschillende plaatsen in de Bijbel dat mensen dachten dat ze zouden sterven bij een hemelse verschijning. En dat zal hier niet veel anders geweest zijn. De herders dachten dat hun laatste uur geslagen had. De engel moest hen gerust stellen. Wees niet bang, wees niet bevreesd. Want ik heb Goed Nieuws. Er is een Kind geboren. De Heiland, Christus, de Here, in de stad van David. Prachtig hoe die engel Jezus hier omschrijft. Het Griekse woord voor Heiland mag ook vertaald worden met Redder, Behouder. Daarmee zegt de engel in één woord wat de komst van Jezus betekent. Hij komt ons redden. Is dat nodig dan? Jazeker.....de hele mensheid ligt in het duister, voor alles en iedereen is bevrijding nodig. Voor die bevrijding kwam Jezus, om ons mensen te verlossen, te redden, te behouden. In feite verwijst dat ene woordje Redder al naar het kruis waar Hij z'n leven gaf en naar het lege graf waar Hij onze dood versloeg.

Jezus.....Redder. Dat betekent die naam precies: de Here redt! Maar behalve Redder wordt Hij hier door de engel ook Christus genoemd. Dit Griekse woord is hetzelfde als het Hebreeuwse Messias en betekent Gezalfde. Door het hele Oude Testament heen staan aanwijzingen dat er iemand zou komen uit Davids familie die de Messias van Israël zal zijn. De engel kondigt hier aan dat die Messias, waar de profeten het zo vaak over gehad hebben nu is geboren. In Davids stad, waar anders. En ten slotte noemt de engel Jezus Heer. Het Griekse woord Kurios werd in de Romeinse tijd ook voor de keizer en andere machthebbers gebruikt, maar in de Griekse bijbel die toen al bestond werd het Hebreeuwse woord Adonai, dat voor God gebruikt wordt, met Kurios vertaald. Toen de engel zei dat Jezus de Kurios is, gaf hij al aan dat in Jezus God zelf onder de mensen is verschenen. Hij is gekomen om de mensheid te bevrijden uit de klauwen van Gods tegenstander.

Meteen na deze aankondiging verschijnt er een compleet leger van hemelse strijders. Nogmaals, geen lieflijke engeltjes, maar strijders en hun lied was niet een gevoelig gebrachte hymne maar meer een strijdlid. De strijders zingen van een machtige gebeurtenis. De tegenstander is een klap toegebracht. In de hel zullen ze gesidderd hebben van dat lied! God zelf is naar de aarde afgedaald. En daarvoor moet Hij alle eer ontvangen. Dat Hij al Z'n heerlijkheid wil opgeven om onze Redder te zijn. Dat Hij zoveel van ons houdt – zoveel welbehagen in mensen heeft – dat Hij bereid was die prijs te betalen. Reken maar dat God heeft geweten wat ze straks met z'n Zoon zullen gaan uitspoken. Maar het gaat gebeuren.....nu.....Jezus' komst is een hoogtepunt, een keerpunt in de geschiedenis, de overwinning is aanstaande, de invasie is begonnen, en daarover

juichen die hemelse krijgers.

En de herders.....zij mogen het meemaken. Snel gaan ze naar Bethlehem en daar vinden ze het Kind, precies zoals de engel gezegd had. Dat het in doeken gewikkeld was, is niet zo vreemd, dat deden ze in die tijd altijd. De kribbe was natuurlijk niet zo gebruikelijk, dat was een noodoplossing. Een aandoenlijk tafereel, twee jonge ouders en een stelletje van die ruwe bonken, verwonderd voorover gebogen over een voerbak, met daarin het Kind, waar de engel over sprak. Een heel normaal Kind. Geen lichtstralen vanuit de kribbe, geen aureooltje, geen hemelse blik, een gewoon Joods Kind, waarschijnlijk een beetje donkerder dan onze kinderen, gewoon een kind dat bij z'n moeder moest drinken, gewoon een kind dat verschoond moest worden. De onaantastbare is tastbaar geworden. Met kerst maakt de Almachtige zichzelf breekbaar. God heeft wenkbrauwen gekregen, ellebogen, twee nieren en een milt. God lag opgevouwen binnen de wanden van een baarmoeder, drijvend in vruchtwater....Zo menselijk werd God, niet meer dan een kilo of drie vier.....de Schepper van de planeten in een voerbak, volledig afhankelijk van de borstvoeding van een Joods tienermeisje uit Nazareth.

Maar de herders hadden het begrepen. Zij waren er getuige van en ze gingen er ook van getuigen. Wie het maar horen wilde kregen het te horen. De Messias is geboren! God kiest ervoor om deze laatsten – deze herders die onder het volk nauwelijks mee telden – de eersten te laten zijn!

Dat is Gods stijl.....ook straks 33 jaar later, als het graf leeg blijkt te zijn, ook dan zijn het de laatsten in de samenleving die de eerste boodschappers mogen zijn. Door middel van vrouwenpraat mag dan het nieuws van de opstanding de wereld ingaan. Voor vrouwen gold immers ook dat ze nauwelijks in tel waren in die tijd. Maar bij God zijn de laatsten de eersten.

Broeders, zusters, lieve mensen, vind u dat nou niet mooi? Weet u ook waarom God dat zo doet? Hij wil ons daar iets mee leren. Hij wil ons leren dat Hij met heel andere ogen kijkt dat wij. Wij kijken vaak naar wat voor ogen is. De mensen van het podium, de mensen die in de picture staan, de rijken en machtigen die zijn belangrijk. Ook in de kerk kan dat trouwens maar zo een valkuil zijn. U weet wel dat ik er niet echt van gecharmeerd ben om te veel afstand te scheppen tussen een dominee of een voorganger en een 'gewoon' gemeentelid. De gemeente is Gods gezin, en in Zijn gezin zijn alle mensen gelijk, broertjes en zusjes. En natuurlijk mag je als voorganger of dominee een bijzondere roeping uitoefenen. En

natuurlijk mag daar ook respect voor zijn. Maar voor dominees, voorgangers en ouderlingen geldt net zo hard als voor ieder ander dat we in alle bescheidenheid moeten knielen bij de kribbe.

Ook voor dominees en voorgangers geldt dat ze zonder die Man aan het kruis met lege handen staan. God zoekt niet de groten der aarde, God zoekt ruwe bonken, God gebruikt eenvoudige dorpsbewoners uit het gehucht Nazareth. God zoekt gewone mensen. Mensen die het beseffen dat hun leventje niet altijd vlekkeloos is verlopen. Het waren toch juist die mensen met wie Jezus altijd weer optrok. Hij wil zo graag laten zien dat Gods hart wagenwijd openstaat voor ieder mens.

Bij die God ben ook jij welkom! Bij Hem zijn laatsten de eersten. Laten we dus maar niet te groot van gewone mensen opgeven. Maar laten we dan ook maar nooit denken dat wij niet welkom zijn, omdat wij te gewoon, of te slecht, te zondig zijn. Want ook dat laat Jezus op deze manier zien! Ieder mens mag komen....jij ook....ook jij mag knielen bij de kribbe in Bethlehem. En vol bewondering kijken naar dat Kind, dat heel gewone Kind. Hij die de eerste is, wilde de laatste en de kleinste worden, om ons mensen, die laatsten zijn tot eersten te maken. Maar je moet wel door de knieën. Knielen is je overgeven, knielen is zichtbaar maken dat je het zelf niet kunt, knielen is toegeven dat jij een laatste bent die een Redder nodig heeft. Een plaatsvervanger die in jouw plaats de onderste weg wilde gaan. Dat is de Boodschap van Kerst....

Een Boodschap die nooit los gezien kan worden van Goede Vrijdag en Pasen.

Een Boodschap die ook niet los gezien kan worden van de Boodschap van Jezus' wederkomst. Want die vrede op aarde waar de engelen over zingen is nog niet aangebroken. Maar net zo zeker als de eerste komst van Jezus realiteit is, zo zeker zal de tweede komst plaatsvinden. En dan zal de strijd gestreden zijn. De strijd waar dat hemelse leger al over zong. Een strijd met een zekere einduitslag. Met Kerst is de invasie begonnen toen de Zoon van God in deze wereld voet aan wal zette. Ere zij God in de hoge voor Zijn Zoon Jezus. Hij is onze Heiland, Hij is Christus, Hij is Heer! Halleluja.....AMEN